

**WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE
REGULAMINU ZARZĄDZANIA PRAWAMI AUTORSKIMI
I PRAWAMI POKREWNymi, PRAWAMI WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ
ORAZ ZASAD KOMERCJALIZACJI WYNIKÓW BADAŃ NAUKOWYCH
I PRAC ROZWOJOWYCH
W KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM JANA PAWŁA II**

Potrzeba istnienia regulaminu zarządzania prawami autorskimi na KUL wynika z roztropnej troski o dobro Uniwersytetu, który ma prawo do korzystania z wytworzonych w ramach stosunku pracy na aparaturze uniwersyteckiej utworów i odkryć naukowych oraz zastosowań praktycznych.

W związku z tym powstał regulamin zatwierdzony Uchwałą Senatu z 27 czerwca 2013 roku, którego wskazania zachowują autonomię twórców i w żaden sposób nie uszczuplają wolności publikowania własnych utworów i głoszenia poglądów.

Należy też ma wstępie zaznaczyć, że na KUL istnieją laboratoria i pracownie techniczne, w których powstają projekty z zakresu nauk stosowanych i produkty będące przedmiotem patentów technicznych.

I. Zakres kategorii utworów pracowniczych koniecznych do zgłoszenia

Z Regulaminu wynika przede wszystkim, że: pracownicy Uniwersytetu mają obowiązek zgłaszania dziekanom (lub kierownikom innych jednostek ogólnouniwersyteckich) *utworów, do których prawa mogą przysługiwać Uniwersytetowi.*

Dotyczy to utworów *stworzonych w wyniku wykonania obowiązków ze stosunku pracy, a zatem utworów spełniających łącznie poniższe przesłanki:*

1. *stworzonych przez pracownika w czasie trwania stosunku pracy; także w czasie trwania stypendium naukowego, grantu lub urlopu naukowego;*
2. *stworzonych przez pracownika w związku z wykonywaniem obowiązków, wynikających w szczególności z planu naukowo-badawczego jednostki, projektu badawczego czy polecenia służbowego, obejmujących działania, w wyniku których może dojść do stworzenia utworu.*

Kluczowe znaczenie dla określenia, które utwory podlegają obowiązkowi zgłoszenia, ma zakres obowiązków konkretnego pracownika. Ten w obecnej dobie nie jest precyzyjnie określany w zawieranych przez KUL umowach o pracę, w których znajduje się tylko ogólna klauzula, iż szczegółowy zakres i wymiar obowiązków pracownika ustala dziekan wydziału. Przedmiotem zgłoszenia jest zatem tylko utwór stworzony w ramach prac prowadzonych przez pracownika na KUL.

W przypadku prac z zakresu nauk humanistycznych i społecznych dotyczy to wyłącznie utworów wprost stworzonych w ramach realizowanych projektów uniwersyteckich lub na polecenie kierownika, np. w celu wygłoszenia na organizowanej przez KUL konferencji naukowej albo w celu opublikowania w pracy zbiorowej przygotowywanej przez pracowników danej katedry pod kierunkiem dziekana lub innego profesora zatrudnionego na KUL. Nie jest przy tym istotne, czy dany utwór został stworzony w godzinach pracy, czy też poza godzinami pracy na Uczelni.

Jeśli natomiast – przykładowo – pracownik stworzył utwór z przeznaczeniem do publikacji w specjalistycznym czasopiśmie lub pracy zbiorowej poza KUL, których redaktorzy zwrócili się do niego z prośbą o napisanie artykułu na dany temat albo też z własnej inicjatywy napisał taki artykuł, to taki utwór nie został *stworzony w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy*, nawet gdy temat artykułu jest związany z działalnością naukowo-dydaktyczną pracownika i hipotetycznie mógłby zostać stworzony w wyniku wykonywania takich obowiązków. Wobec powyższego nie ma obowiązku zgłaszania go do kierownika jednostki. Utwory naukowe (artykuły, hasła encyklopedyczne), które nie powstały w ramach prac prowadzonych przez pracownika na KUL, nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia (o ile rzecz jasna prawa do danego utworu nie przysługują KUL z innego tytułu niż stosunek pracy).

Dla oceny, czy dany utwór podlega zgłoszeniu, istotne jest, czy został on stworzony w ramach wykonywania obowiązków pracowniczych, to znaczy, czy pracownik tworząc utwór pracował dla KUL na wyraźne zamówienie lub polecenie odpowiednich władz na KUL. Obowiązek zgłoszenia jest niezależny od tematu utworu – nawet utwór poświęcony zagadnieniom, którymi pracownik zajmuje się naukowo w ramach pracy na KUL, nie będzie podlegał zgłoszeniu, jeśli jego stworzenie nie pozostawało w bezpośrednim związku z obowiązkami pracowniczymi twórcy.

Należy ponadto wskazać, że zgodnie z § 3 ust. 4 Regulaminu *w razie sporu co do tego, czy dobro intelektualne zostało stworzone w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, spór rozstrzyga Prorektor* (Prorektor ds. Nauki i Rozwoju).

2. Proces zgłaszania utworów

Twórca utworu, do którego prawa majątkowe mogą przysługiwać Uniwersytetowi ma obowiązek dostarczyć go do kierownika jednostki – dziekana. Dotyczy to wyłącznie utworów powstałych w ramach stosunku pracy i mieszczących się w zakresie obowiązków pracownika. Nie ma zatem obowiązku składania do dziekana wszystkich artykułów.

Przyjęcie przez dziekana utworu nie oznacza jakiegokolwiek formy cenzury czy recenzji, bowiem w ogóle nie dotyczy akceptacji wewnętrznej treści i formy utworu, ale wskazuje wyłącznie na odniesienie do zakresu praw autorskich, które łączą się z późniejszym korzystaniem Uniwersytetu z ewentualnej komercjalizacji utworu. Przyjęcie lub odmowa przyjęcia utworu jest wyłącznie techniczną czynnością niezbędną dla określenia prawno-autorskiego statusu utworu i nie ma żadnego związku z aprobatą KUL dla jego merytorycznej treści. W praktyce odmowa przyjęcia wywiera ten skutek, że pracownik zachowuje w całości prawa autorskie do utworu. W przypadku utworów z nauk humanistycznych i społecznych utwory w postaci publikacji najczęściej nie są przedmiotem komercjalizacji, więc dziekan swoją decyzją o przyjęciu lub nie, w żaden sposób nie wydaje zgody na publikację, ale stwierdza przyjęcie prawa majątkowych do utworu na rzecz Uniwersytetu. Konieczność oczekiwania na decyzję w przedmiocie przyjęcia utworu nie wpływa – w przypadku utworów naukowych – na możliwość ich wcześniejszego opublikowania.

Regulacja zawarta w Regulaminie ma szczególne zastosowanie do utworów i odkryć, które mogą być komercjalizowane i wówczas podlegają ochronie patentowej, co sprawia, że nie mogą być wcześniej upubliczniane. Kluczowe znaczenie ma w tym kontekście podział na utwory naukowe oraz pozostałe utwory. Przyjęcie utworu wywiera istotny skutek w odniesieniu do utworów nie będących utworami naukowymi, np. utworów muzycznych lub plastycznych, gdyż z chwilą ich przyjęcia KUL nabywa autorskie prawa majątkowe. W odniesieniu do utworów naukowych KUL przysługuje pierwszeństwo publikacji utworu.

Praktycznie jest jednak tak, że utwory wytworzone w ramach stosunku pracy w związku z wykonywaniem obowiązków powstały na zlecenie dziekana lub za jego wiedzą, dlatego nie ma podstaw do obaw, że nie przyjmie on do nich praw majątkowych. W takim przypadku, jeśli pracownik wygłosił wykład na sympozjum na KUL, nie powinien go publikować w innym miejscu, jeśli ma powstać publikacja planowana przez Wydział, Instytut lub Katedrę. Dopiero po upływie sześciu miesięcy, jeśli jednostka nie opublikuje utworu, ma on prawo złożyć go gdzie indziej. Podobnie, gdy utwór zostanie przyjęty do druku w wydawnictwie KUL, albo w ramach projektu wydawniczego KUL, nie można go gdzie indziej drukować. Jednak po upływie dwóch lat, jeśli proces wydawniczy się wydłuża, pracownik ma prawo wycofać utwór, gdyż Uniwersytet traci pierwszeństwo do druku.

W zakresie publikacji utworów naukowych w postaci monografii i artykułów bardziej istotne jest położenie akcentu na afiliację, czyli podawanie przy nazwisku twórcy nazwy Uniwersytetu, gdyż to daje prawo do zaliczenia utworu na poczet osiągnięć jednostki naukowej w ramach KUL.

Nałożenie na pracowników KUL obowiązku zgłaszania utworów, w powiązaniu z pozostałymi postanowieniami Regulaminu, ma celu uporządkowanie systemu zarządzania prawami autorskimi na KUL. Zgłaszanie utworów oraz innych dóbr intelektualnych w rozumieniu Regulaminu umożliwi prowadzenie przez Prorektora ds. Nauki i Rozwoju – zgodnie z § 15 ust. 1 Regulaminu – rejestru dóbr intelektualnych Uniwersytetu, a także dokonywanie we współpracy z rzecznikiem patentowym KUL, na podstawie § 15 ust. 2 Regulaminu, corocznego audytu dóbr intelektualnych.

Notatka została przygotowana na podstawie materiału dostarczonego przez Kancelarię Radcy Prawnego.

Prof. dr hab. Andrzej Derdziuk OFM Cap
Prorektor ds. Nauki i Rozwoju KUL